Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Asiantuntijakuuleminen 17.1.2019

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta torstai 17.01.2019 klo 12:15 / HE 93/2018 vp / Asiantuntijapyyntö

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki julkisista rekrytointipalveluista ja osaamisen kehittämispalveluista, laki alueiden kehittämisen ja kasvupalvelujen rahoittamisesta sekä laki yksityisistä työnvälityspalveluista. Laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta, laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta, laki alueiden kehittämisen ja rakennerahastohankkeiden rahoittamisesta ja laki valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi esitetään kumottaviksi. Esitys liittyy maakuntauudistukseen sekä hallituksen esitykseen laiksi alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi.

Uudenmaan liitto pitää myönteisenä sitä, että lakiesityksissä annettaisiin maakunnille, Uudenmaan kasvupalvelukuntayhtymälle ja kasvupalveluiden palveluntuottajille laaja liikkumatila määritellä palvelujen sisältöjä ja toteuttaa innovatiivisesti suunniteltuja palveluita. Esitetyillä uudistuksilla mahdollistetaan uudenlaisia palvelukonsepteja ja asiakaslähtöisemmät sekä tehokkaammat tavat tuottaa palveluita ja edistää työllisyyttä.

Tehtävien antamisesta palveluntuottajille

Ehdotetussa laissa säädettyjen palvelujen järjestäminen kuuluisi maakunnan vastuulle. Alueiden kehittämistä ja kasvupalveluja koskevan lakiehdotuksen mukaan maakunta voisi tuottaa järjestämisvastuulleen kuuluvat kasvupalvelut omana tuotantonaan tai se voisi antaa niiden tuottamisen palveluntuottajille. Nykytilasta poiketen maakunta voisi antaa palveluntuottajan hoidettavaksi myös asiakkaan, mukaan lukien työnhakijan, palvelutarpeen arvioimisen ja ohjaamisen palveluihin.

Tähän muutokseen sisältyy mahdollisuuksia ja uhkia. Mahdollisuutena muutos tulee nähdä, koska nykytilassa palvelutarpeen arviointi ja palveluohjaus ei aina tapahdu parhaalla mahdollisella tavalla. Myös lakiesityksen nykytilan arvioinnissa viitataan selvityksiin joiden mukaan liian tarkasti määritelty, rajattu palveluprosessin yksittäinen osa ei välttämättä ole mielekäs hankinta. Parempiin tuloksiin on mahdollista päästä laajemmalla,

Uudenmaan liitto // Nylands förbund // Helsinki-Uusimaa Regional Council
Esterinportti 2 B • 00240 Helsinki • Finland
+358 9 4767 411 • toimisto@uudenmaanliitto.fi • uudenmaanliitto.fi

tulosperustaisella ostamisella. Ja tällaisen laajemman palvelukokonaisuuden tuottamiseen sisältyy käytännössä aina vähintäänkin elementtejä asiakkaan palvelutarpeen arvioinnista ja palveluohjauksesta palveluprosessin edetessä.

Muutoksen uhat liittyvät yhtäältä palvelujen kohdistumiseen vääriin asiakkaisiin (kermankuorintailmiöön) ja toisaalta palvelutarpeen arviointiin niin, että sitä tehtäisi palveluntuottajan lyhyen tähtäimen voiton tavoittelun motiivein (palveluntuottaja ohjaa asiakkaita omaan arvioonsa perustuen omiin palveluihinsa saadakseen lisää liikevaihtoa). Nämä uhat voisivat käytännössä toteutua, jos kasvupalvelujen järjestäjä toimisi poikkeuksellisen taitamattomasti tai välinpitämättömästi hankkiessaan palveluita. Lakiesitys kuitenkin antaa kasvupalvelujen järjestäjälle mahdollisuuden järjestää esimerkiksi palvelutarpeen arvio omana tuotantona. Lakiesitys myös mahdollistaa esimerkiksi palvelutarvearvion ja edelleen tapahtuvan palveluohjauksen ja muun palvelutuotannon eriyttämisen tavalla, jolla torjutaan edellä mainitut uhat. Edelleen: lakiesitys ei luo tulevalle kasvupalvelujen järjestäjälle mitään uutta motiivia ryhtyä hankkimaan palveluja asiakkaille, jotka niitä eivät tarvitse.

Käytännön havaintona Uudenmaan liitto haluaa myös nostaa esiin sen, että annettu lakiesitys on TE-toimistoissa ja muissa tulevia kasvelupalveluita valmistelevissa tahoissa nostanut aktiiviseen keskusteluun ja kriittiseen tarkasteluun palveluostot, niihin liittyvän strategian, hankintojen tavoitteet ja tuloksellisuuden. Perusvalmius ja tahtotila lakiesityksen luomien mahdollisuuksien käyttämiseen asiakkaiden ja maakunnan parhaaksi on olemassa.

Kun punnitaan lakiesityksen luomia mahdollisuuksia antaa tehtäviä nykytilaa laajemmin ulkoisille palveluntuottajille, Uudenmaan liiton näkemys on se, että mahdollisuudet painavat vaakakupissa uhkia enemmän. Muuttuvat työmarkkinat, palvelujen digitalisoituminen ja maakuntien säästötavoitteet luovat yhtälön, jossa kasvupalvelujen järjestäjille on annettava lisää mahdollisuuksia reagoida omaan toimintaympäristöönsä ja asiakkaiden tarpeisiin, ja mahdollisuus laatia oma strategiansa oman tuotannon ja ulkoisten palvelujen yhdistämisestä. Lakiesitys antaa tähän nykytilaa paremmat mahdollisuudet.

Julkisten rekrytointipalveluiden resursseista Uudenmaan alueella

Vaikka nyt käsittelyssä olevassa lakikokonaisuudessa ei säädetä sote- ja alueuudistuksen resurssien jaosta, haluaa Uudenmaan liitto kuitenkin julkisiin rekrytointipalveluihin ja niiden toteuttamismahdollisuuksiin liittyen nostaa esiin kasvupalveluiden rahoituksen. Uudenmaan alueella kasvupalveluiden järjestäjänä olisi kuntayhtymä, joka saisi valtion rahoituksen ns. kasvupalveluiden jakokaavalla, jossa muuttujina olisivat työttömät työnhakijat, työttömyysaste ja yritysten toimipaikkojen lukumäärä. Tämä jakokaava ei siis huomioi lainkaan ulkomaalaisten / vieraskielisten asiakkaiden osuutta kasvupalveluissa. Työ- ja elinkeinoministeriön erilaisissa kotoutumista ja maahanmuuttajien työllistymistä koskevissa julkaisuissa toistuvasti esiintyvän näkemyksen mukaan maahanmuuttajien asiakaspalvelu vaatii 1,5 - 2 kertaa enemmän resursseja äidinkielenään suomea tai ruotsia puhuviin asiakkaisiin verrattuna. Tämän tosiasian tulee näkyä kasvupalveluiden alueellisen rahoitusjaon kriteereissä.

Ystävällisin terveisin,
Uudenmaan liitto

Jaakko Pesola
Hankejohtaja, elinvoimatoimiala / Uusimaa 2019 -hanke
jaakko.pesola@uusimaa2019.fi
p. 043 825 9427